

Örkelljunga kyrka

56.2795, 13.2788

Örkelljunga kyrka byggdes förmodligen i början av 1300-talet, men av denna ursprungliga medeltidskyrka återstår nu bara murarna till koret. Under 1600-talets slut var kyrkan för liten så man förlängde byggnaden åt väster med ett tillbygge i trä. Samtidigt revs den tidigare västgaveln.

År 1782 ersattes trä tillbygget med ett tillbygge av sten, med ett trätorn, samtidigt som klockstapeln revs. Tornet målades vitt i början av 1900-talet, men återfick sin tidigare färgsättning redan efter cirka 50 år.

På 1800-talet blev man åter tvingade att bygga ut kyrkan ytterligare. I början av seklet tillkom det norra tvärskeppet och i mitten av 1800-talet det södra tvärskeppet, vilket innebär att kyrkan då blev korsformad. Kyrkans absid revs år 1817 men återuppbyggdes i mitten av 1950-talet för att nu tjäna som sakristia. Vid återuppbyggnaden frilade man fragment av kalkmålningar på absidens triumfbåge.

Absiden försågs också med fönster i öster och en särskild ingång, vilket inte fanns på den medeltida absiden.

Under koret finns ett gravvalv från 1689 tillhörande Lärkesholm.

Den nisch i södra väggen som nu är försedd med en trälucka kan tidigare ha använts som sakramentsskåp.

Altaruppsatsen av snidat trä är tillverkad 1709 av Adam Stegen från Lund. Överst ser vi Carl XII:s monogram. Altartavlan är en oljemålning av Pär Siegård från 1929 med motiv från Getsemane.

Predikstolen som är från 1966 och är ritad av arkitekten Ingvar Eknor, är försedd med fyra bibliska scener av bildkonstnären David Ralson, som föddes i Stockholm 1895 under namnet Karl Larsson.

När han reste till USA för att jobba som reklamtecknare i Chicago ändrade han sitt efternamn genom att vända på de tre första bokstäverna: Lar-son blev Ral-son. Han slopade också sitt första tilltalsnamn och antog instället mellannamnet David. Allt för att inte bli förväxlad med en annan betydligt mer känd konstnär med namnet Carl Larsson.

Även efter att han återvänt hem till Sverige fortsatte han som reklamtecknare, och det var mest en slump att han på 1950-talet fick en förfrågan om att måla altartavlan i Götreyds kyrka utanför Älmhult. Denna målning blev mycket uppmärksammasad, och gjorde att han blev efterfrågad och flitigt anlitaad för att utföra konstverk till kyrkor och församlingslokaler.

Dopfunten i sandsten är från 1200-talet.

Orgeln är byggd 1976 av Olof Hammarberg i Göteborg, och har två manualer med tjugo stämmor.

Kyrkan har flera klockor. Den äldsta är från 1200-talet. En annan klocka är gjuten 1954. Dessutom finns en korkklocka gjuten 1978 i Örkelljunga.

Det finns en sägnen om en tidigare kyrkklocka i Örkelljunga. Det berättas att när Örkelljunga en gång för länge sedan behövde en kyrkklocka så man gjorde ett avtal med en klockgjutare i Köpenhamn. Mästaren överlät arbetet åt sin gesäll Fante, som fick i uppdrag att åka till Örkelljunga för att tillverka klockan.

Fante ville överträffa mästaren och tog i mer silver vid tillverkningen än vad han skulle. När klockan sedan testades berättar sägnen att klangen var så stark att tonerna hördes ända till Köpenhamn.

Mästaren förstod orsaken till den starka klangen och for ilsken till Örkelljunga. Vid Ljungaskog söder om Örkelljunga mötte han sin gesäll. I förbittring dräpte han Fante. Platsen har sedan dess varit känd som "Fante håla".

Samtidigt lossnade klockan från sin upphängning och landade i den intilliggande Prästsjön.

Man fick då veta att klockan endast kunde bärgas med hjälp av vita tvillingtjurar och under absolut tystnad. Tjurarna anskaffades, klockan hittades och bärgningen kunde påbörjas.

Viktigt var att ingen fick yttra ett ord under arbetet. När man fått upp klockan till vattenbrynet blev de som arbetade så glada att de glömde sig. Någon ropade: "Där har vi henne!" och strax föll klockan tillbaka och försvann i djupet av sjön. Sedan den dagen har man ansett det omöjligt att få tag i den förlorade skatten.

Källor:

Pdf: "Örkelljunga kyrka. Kulturhistorisk karaktäristik och bedömning". Lunds stift 2016. jais arkitekter Kristina Simonsson.

Webb: Örkelljunga pastorat.

Webb: Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister.

Webb: Svenskt biografiskt lexikon.